

Examen VWO
2012

tijdvak 1
dinsdag 22 mei
9.00 - 12.00 uur

Grieks

Bij dit examen hoort een bijlage.

Dit examen bestaat uit 21 vragen en een vertaalopdracht.
Voor dit examen zijn maximaal 76 punten te behalen.
Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Als bij een vraag een verklaring of uitleg gevraagd wordt, worden aan het antwoord meestal geen punten toegekend als deze verklaring of uitleg ontbreekt.

Geef niet meer antwoorden (tekstelementen, redenen, voorbeelden e.d.) dan er worden gevraagd.

Als er bijvoorbeeld één tekstelement wordt gevraagd en je antwoordt met meer dan één tekstelement, dan wordt alleen het eerste tekstelement in de beoordeling meegeteld.

Tekst 1

Regel 99-100

De regels 99-100 worden door E. de Laet als volgt vertaald:

“Nadat de dienaressen en het meisje zich te goed hadden gedaan aan de picknick, gooiden ze hun hoofddoek weg en gingen met de bal spelen.”

De vertaling van παίζον is niet geheel correct.

- 2p **1** a. Leg dit uit.
In de vertaling is de grammaticale structuur van het Grieks niet overgenomen.
b. Leg dit uit met betrekking tot βαλοῦσαι.

Regel 106-107 γέγηθε t/m μέτωπα

Deze regels worden door I. Dros als volgt vertaald:

“Leto kijkt ernaar met innige vreugde: haar dochter steekt boven iedereen uit met hoofd en gelaat.”

De gemiddelde hedendaagse lezer heeft minder kennis van de mythologie dan de toehoorder/lezer in de Oudheid had. In de vertaling is daar rekening mee gehouden.

- 1p **2** Leg dit uit.

Regel 101-109

In deze regels zijn twee kenmerken te vinden op grond waarvan vrouwen bij Homerus als mooi beschouwd worden.

- 2p **3** Beschrijf deze kenmerken in eigen woorden.

Regel 113

- 2p **4** a. Schrijf regel 113 over en scandeer de regel.
De spelling van de naam Odysseus in regel 113 verschilt van die in regel 117.
b. Leg uit dat de in regel 117 gebruikte spelling van de naam Odysseus metrisch niet past in regel 113. Baseer je antwoord op informatie die je hebt verkregen door regel 113 te scanderen.

Regel 110-118

Op grond van deze regels merkt een commentator op dat er bij Homerus geen toeval bestaat.

- 1p **5** Leg uit op welk gegeven in deze regels de commentator deze opmerking baseert. Beantwoord de vraag in het Nederlands.

Regel 120 ὕβρισταί

Na zijn verblijf bij de Phaeaken zal Odysseus te maken krijgen met een groep mensen die bij uitstek ὕβρισταί zijn.

- 2p **6** a. Wie zijn dat? Beantwoord de vraag in het Nederlands en baseer je antwoord op de teksten die je voor dit examen gelezen hebt.
b. Beschrijf in eigen woorden op grond waarvan deze mensen ὕβρισταί kunnen worden genoemd.

In de regels 130-136 komt een vergelijking met een leeuw voor.
In de Ilias en Odyssee staan veel leeuwvergelijkingen. De bepalingen in regel 131 (ὄόμενος καὶ ἀήμενος) komen echter nergens anders in die vergelijkingen voor.

- 2p 7 a. Leg uit dat deze bepalingen precies passen bij de gebeurtenissen die Odysseus nog maar kort geleden heeft meegemaakt.
b. Citeer het Griekse tekstelement uit de regels 130-134 dat met *χρειῶ γὰρ ἴκανε* (regel 136) correspondeert.

Tekst 2

Hoewel de schrijver van dit blijspel zich op de Odyssee gebaseerd heeft, bevat Tekst 2 toch enkele opmerkingen waarover een kenner van de Odyssee zich zou verbazen.

- 2p 8 a. Leg dit uit met betrekking tot de opmerking 'een hele serie nieuwe schepen' (regel 2-3).
b. Leg dit uit met betrekking tot de opmerking 'Zo kun je leren wat er met Odysseus gebeurde vóór de oorlog' (regel 11-12).

Regel 5-6 'Ik vermoed dat Telemachos hem op zijn reis ook een bezoek had moeten brengen'

Telemachos heeft op zijn reis aan twee vorsten een bezoek gebracht. Eén van hen was Nestor.

- 2p 9 a. Noteer de naam van de andere vorst aan wie Telemachos een bezoek heeft gebracht. Baseer je antwoord op de teksten die je voor dit examen hebt gelezen.
Tijdens het bij a. bedoelde bezoek krijgt Telemachos een aantal opmerkelijke prestaties van zijn vader te horen die deze tijdens de Trojaanse oorlog verricht heeft.
b. Beschrijf in eigen woorden één van deze prestaties van Odysseus.

Tekst 3

Regel 467-472

In deze regels worden aan Achilles bepaalde eigenschappen toegekend.

- 2p 10 Welke twee eigenschappen worden aan Achilles toegekend? Citeer bij wijze van antwoord de twee desbetreffende Griekse epitheta ornantia.

Regel 474 τίπτ' ἔτι μείζον ἐνὶ φρεσὶ μήσεαι ἔργον;

- 1p 11 Welke emotie spreekt uit deze woorden?
A angst
B verbazing
C verdriet
D woede

Regel 473 en regel 478

Vergelijk deze regels met elkaar. De manier waarop Achilles en Odysseus elkaar aanspreken, is op drie punten vergelijkbaar.

2p **12** Beschrijf deze drie punten in eigen woorden.

Regel 483 μακάρτατος

2p **13** Beschrijf in eigen woorden welke twee omstandigheden Achilles volgens Odysseus tot de gelukkigste van alle mensen maken. Baseer je antwoord op het vervolg (t/m regel 486).

Regel 486 ἐνθάδ' ἔών

1p **14** Citeer het Griekse woord uit het voorafgaande (vanaf regel 481) dat hiermee inhoudelijk een tegenstelling vormt.

Regel 490

2p **15** Leg uit dat de toevoeging van deze regel een versterkend effect heeft op de opmerking die Achilles in regel 489 heeft gemaakt. Verwerk in je antwoord zowel de inhoud van regel 489 als die van regel 490.

Naar aanleiding van regel 491 schrijft een geleerde dat Achilles hier een uitdrukking gebruikt die in logisch opzicht pleonastisch is, maar precies zijn emotie weergeeft.

2p **16** a. Leg uit waaruit het pleonasme bestaat.
b. Beschrijf in eigen woorden welke emotie ermee wordt weergegeven.

Regel 489-491

In deze regels zijn twee antitheses te vinden.

2p **17** Beschrijf deze twee antitheses in eigen woorden.

Regel 489-491

ἐπάρουρος is een Myceens woord; κ' (= κε) en de infinitivusuitgang -έμεν (in θητευέμεν) zijn Aeolische vormen; de infinitivusuitgang -ειν (in ἀνάσσειν) daarentegen is een Ionische vorm.

2p **18** Leg uit hoe het komt dat deze vormen naast elkaar in Homerus' werk voorkomen. Ga bij je antwoord in op de ontstaansgeschiedenis van het epos.

Regel 496 μιν ἀτιμάζουσιν

In het vervolg (t/m regel 500) geeft Achilles twee mogelijke verklaringen hiervoor.

2p **19** Beschrijf deze twee verklaringen in eigen woorden.

Regel 494-503

In een gesprek met Patroclus in de Ilias zegt Achilles het volgende:

“Want ik vermoed wel dat Peleus inmiddels hetzij is gestorven,
óf niet veel leven meer rest en, in bittere droefheid gedompeld,
in zijn rampzalige ouderdom neerzit.”

In bovenstaand citaat komt een gedachte voor die ontbreekt in de woorden van Achilles tot Odysseus in de regels 494-503.

- 2p **20** a. Welke gedachte? Beantwoord de vraag in het Nederlands. Laat het tekstelement ‘in bittere droefheid gedompeld’ buiten beschouwing.
b. Leg uit dat het, gezien de situatie in Tekst 3, verklaarbaar is dat deze gedachte ontbreekt in de regels 494-503.

Algemeen

De thuiskomst van Agamemnon is in verscheidene opzichten het tegendeel van Odysseus' thuiskomst.

- 2p **21** Beschrijf in eigen woorden drie verschillen. Baseer je antwoord op de teksten die je voor dit examen gelezen hebt.

Tekst 4

Bestudeer Tekst 4 met de inleiding en de aantekeningen.

- 38p Vertaal de regels 1 t/m 18 in het Nederlands.

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.